

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิ ในเครื่องหมายการค้า

Legal Measures for Claim Compensation for Trademark Rights Infringement

¹ปริญญ ศรีเกตุ, ²เกรียงไกร กาญจนคูหา และ ³ศิริพงษ์ โสภ

¹Parinya Sriket, ²Kringkai KranjanaKuhar and ³Siripong Sopa

^{1,2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

^{1,2,3}Doctor of Laws Program Western University

¹Corresponding Author. E-mail: tapdow2012@gmail.com

Received January 25, 2024; Revised April 10, 2024; Accepted April 17, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย และปัญหาของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน กรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายให้มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าข้อมูลจากตำราและตัวบทกฎหมายของไทยและต่างประเทศ บทความ เอกสารประกอบการอบรม งานวิจัย ข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนแนวคำพิพากษาของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าจากการศึกษาพบว่า หลักกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนและการลงโทษ ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงที่ผู้เสียหายได้รับเนื่องจากขาดการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เหมาะสมกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจากการกระทำของผู้ละเมิด จึงเห็นว่าควรมีการบัญญัติหลักกฎหมายการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เพื่อสามารถเยียวยาความเสียหายได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การละเมิด; เครื่องหมายการค้า; ค่าสินไหมทดแทน

Abstract

Research on Legal Measures for Claim Compensation for Trademark Rights Infringement aims to study theoretical concepts. Legal Provision and the problem of claiming compensation In cases of trademark infringement under to the Trademark Act, B.E. 2534, in order to suggest for amending recommendation the law to truly and more effectively remedy the damage that has occurred.It is document research (Documentary Research) by researching information from Thai and foreign textbooks and legal texts, articles, training documents, research, information from websites on the internet. as well as Thai and international judgments related to determining compensation for infringement of trademark rights.From the study it was found that Legal

principles apply for determine compensation and punishment. In Case where there is an infringement of the rights of the currently used trademark. Cannot repair the real damage for the victims suffering. Due to lack of compensation determination that is appropriate to the damage that the victim receives from the violator's actions Therefore, it should be amended legal Provision for determining compensation under in the Trademark Act B.E. 2534 in order to truly compensate for damages.

Keywords: Infringement; Trademark; Compensation

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการ พัฒนารหัสสินค้าทางปัญญาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ก้าวหน้า และทันสมัยมากกว่าที่เป็นอยู่ในอดีตไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงานทางด้านลิขสิทธิ์ งานด้านสิทธิบัตรหรือ เครื่องหมายการค้าที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้กับสินค้าของตนในขณะเดียวกันก็ผู้ที่มีที่คอยหาผลประโยชน์ โดยการลวงละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และการลวงละเมิด กระทั่งสิทธิระหว่างบุคคลกันดังกล่าวนั้นก็เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เช่น การละเมิดเครื่องหมายการค้า คือ เครื่องหมายที่ใช้เพื่อแยกแยะหรือแสดงว่าสินค้า ที่ใช้เครื่องหมายการค้านั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้ เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2566) ซึ่งจากการลวงละเมิดสิทธิโดยมิชอบด้วย กฎหมายดังกล่าวนี้ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายติดตามมาต่อผู้ถูกระงับละเมิดโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สำหรับในประเทศไทยนั้นจะเห็นได้ว่าคดีละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาประเภทเครื่องหมายการค้า นั้น มีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะมีบทบัญญัติในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการ ทำละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ให้อำนาจศาล นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 มาใช้ในการที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า มาบังคับใช้ ในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับการกระทำละเมิดต่อเครื่องหมายการค้า นั้นปรากฏว่า บทบัญญัติในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ไม่สามารถ หยุดยั้งการกระทำละเมิดของผู้กระทำผิดได้ ทั้งนี้เพราะบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมี หลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ ที่เป็นสาระสำคัญ ที่มีลักษณะเป็นการให้อำนาจศาล ในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยกำหนดให้ตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรง แห่งการละเมิดหรือความร้ายแรงของความเสียหาย โดยมิได้มีบทบัญญัติที่จะให้อำนาจศาลในการที่จะกำหนดค่าสินไหมทดแทนในลักษณะที่เป็นการลงโทษ ผู้กระทำละเมิด ซึ่งคดีส่วนใหญ่ ศาลจะวินิจฉัยไปในทางที่ให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหาย ที่ผู้เสียหายนำสืบถึงความเสียหายได้เท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงบางครั้งผู้เสียหาย เสียหายมากกว่าที่ ศาลกำหนดให้จำเลยชดเชย เช่น ตามตัวอย่าง คำพิพากษาฎีกาที่ 9523/2544 ที่ศาลกำหนดค่าเสียหาย ที่โจทก์ได้รับเป็นเงิน 20,000 บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) เท่านั้นแม้ว่าโจทก์จะฟ้องเรียกค่าเสียหายมาเป็นเงิน ถึง 2,000,000 บาท (สองล้านบาทถ้วน) ก็ตาม

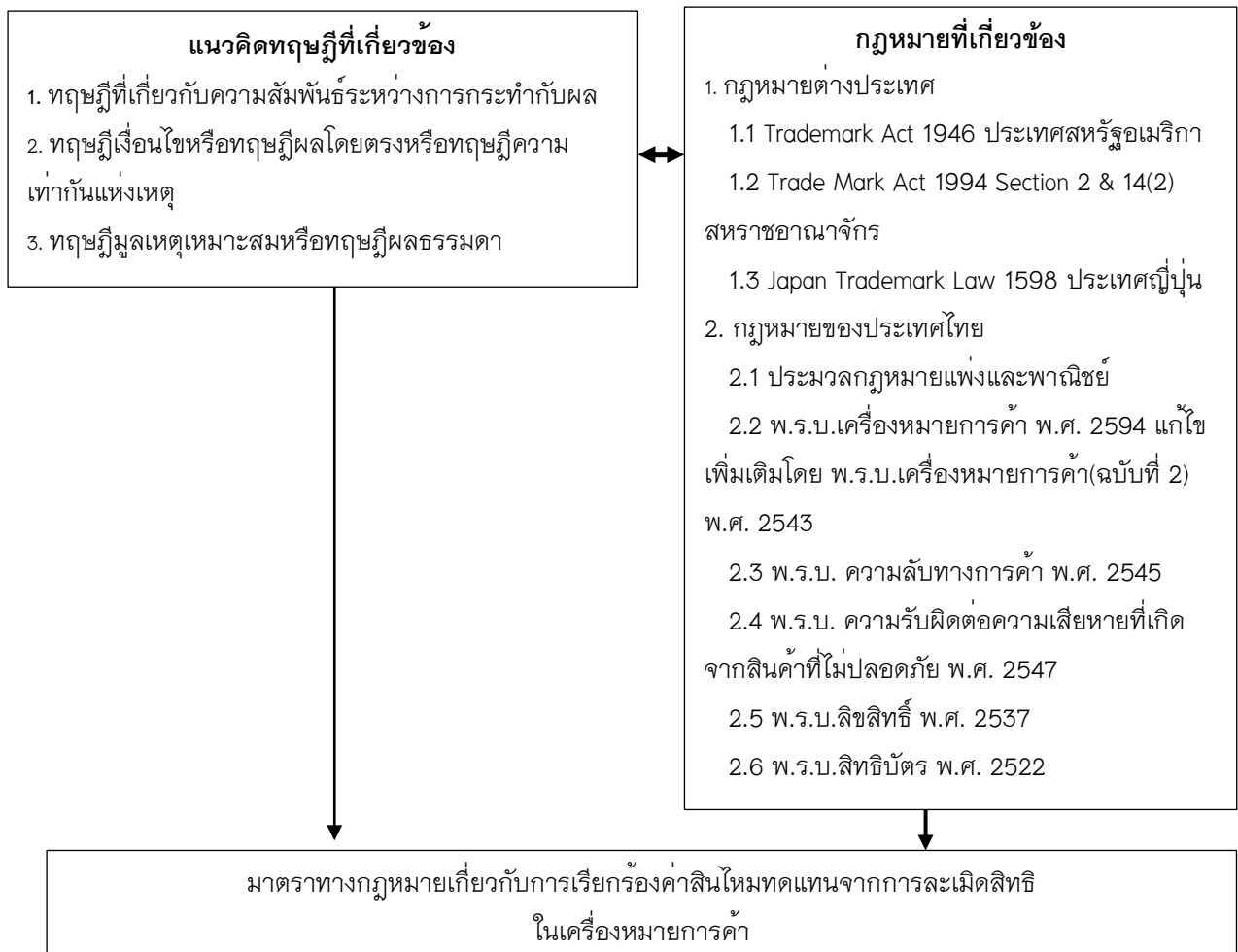
ซึ่งจากตัวอย่างคำพิพากษาที่ยกมาให้เห็นนั้นจะเห็นได้ว่าศาลฎีกาได้นำเอาเรื่องของระยะเวลาที่จำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์ มาเป็นเกณฑ์ โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเสียหายที่โจทก์ได้รับอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเหตุให้โจทก์ไม่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เป็นความเสียหายที่แท้จริงที่โจทก์ได้รับจากการกระทำละเมิดของจำเลยและจากการที่ศาลไม่สามารถกำหนดค่าเสียหายที่แท้จริงให้แก่ผู้เสียหายได้ เพียงแต่กำหนดค่าสินไหมทดแทนเท่าที่ผู้เสียหายพิสูจน์หรือนำสืบได้เท่านั้นที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจากกรณีดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฉกฉวยโอกาส โดยการลอกเลียนงานสร้างสรรค์ สิ่งประดิษฐ์ หรือเครื่องหมายการค้า ตลอดจนสิ่งสร้างสรรค์ประเภทอื่นๆ เพื่อหาประโยชน์ทางการค้าโดยมิได้รับอนุญาต โดยมีความคิดว่าถึงแม้ว่าจะถูกดำเนินคดีละเมิดและต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ก็ยังมีรายได้ที่เหลือ ที่คุ้มค่า จนสามารถร่ำรวยได้ และไม่เกิดการขัดหลาบ ไม่เกรงกลัวกับโทษที่ตนได้รับจากการทำละเมิดรู้สึกว่าการเสี่ยงในการกระทำผิด เพราะถึงจะถูกจับได้ก็ได้รับโทษให้ชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินไม่มากนักเพราะผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับจากการกระทำละเมิด นั้นมีจำนวนมากกว่าจำนวนเงินที่ศาลพิพากษาให้จำเลยหรือผู้กระทำละเมิดชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย และเป็นเหตุผลที่ทำให้จำเลยหรือผู้กระทำละเมิดกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด และไม่ขัดหลาบที่จะกระทำความผิดในครั้งต่อไปอีก และจากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวจึงสามารถสรุปปัญหาในเรื่องนี้ได้ว่า จากการที่กฎหมายในเรื่องของการใช้มาตรการทางอาญาและการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าที่ศาลนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้นั้น โดยมีแนวความคิดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ละเมิดชดเชยค่าเสียหายที่แท้จริงเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนการทำละเมิดนั้น ไม่อาจนำมาทดแทนความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดในความเป็นจริงอย่างยุติธรรมได้เพราะผู้เสียหายไม่ได้รับค่าชดเชยความเสียหายตามความเป็นจริงที่ได้รับ และการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าเสียหายนั้น มิได้ทำให้ผู้กระทำละเมิดขัดหลาบ อีกทั้งไม่เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดรายต่อไปแต่อย่างใด

ดังนั้นการปรับปรุงหลักกฎหมายในเรื่อง ของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าโดยการนำหลักการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษมากำหนดเพื่อเป็นการเพิ่มโทษจากการที่จำเลยต้องชำระค่าเสียหายที่แท้จริงให้โจทก์ไปแล้วโดยจำเลยจะต้องชดเชยค่าเสียหายในเชิงลงโทษในผู้เสียหายอีกส่วนหนึ่งด้วย โดยนำกฎหมาย หลักกฎหมายในเรื่องการกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 และหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ประเทศญี่ปุ่น และ หลักกฎหมายว่าด้วยความตกลงทริปส์ (TRIPS) ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาที่ครอบคลุมการคุ้มครองและบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากว้างขวางที่สุด (เฉลิมชัย กักเกียรติกุล, 2566) ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้ามาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและมาตราทางกฎหมาย เกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน กรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าว่าถูกต้องและเหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างไร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขโดยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยให้มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าข้อมูลจากตำราและตัวบทกฎหมายของไทยและต่างประเทศ บทความ เอกสารประกอบการอบรม งานวิจัย ข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตตลอดจนแนวคำพิพากษาของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า

ผลการวิจัย

จากการที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนและการกำหนดค่าเสียหายในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้ามาแล้ว นั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการกระทำละเมิดนั้น คือ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล โดยแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว แยกออกได้ 2 ทฤษฎีคือ 1) ทฤษฎีเงื่อนไขหรือทฤษฎีผลโดยตรงหรือทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ และ 2) ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมหรือทฤษฎีผลธรรมดา โดยทฤษฎีเงื่อนไขหรือทฤษฎีผลโดยตรงหรือ ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ ทฤษฎีนี้จะถือว่าถ้าไม่มีการกระทำที่ถูกกล่าวหาผลจะไม่เกิด (เนติบัณฑิตยสภา, 2565) ดังนั้น ถ้ามีการกระทำหลายอย่างอันเป็นเหตุแห่งผลก็ถือว่าเหตุทุกเหตุมีน้ำหนักเท่ากันที่จะก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นซึ่งผู้ก่อเหตุต้องรับผิดชอบ ดังนั้นหากพฤติกรรมของจำเลยเป็นเหตุหนึ่งในหลายเหตุ จำเลยก็ต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม หรือทฤษฎีผลธรรมดานั้น ทฤษฎีนี้ถือว่า บรรดาเหตุทั้งหลายที่ก่อให้เกิดผลเสียหายขึ้นนั้น ผู้กระทำต้องรับผิดชอบเฉพาะเหตุที่ตามปกติย่อมก่อให้เกิดผลเช่นนั้นขึ้น ต้องพิจารณาว่าตามความรู้ ความชำนาญของมนุษย์ ผลอาจจะเกิดจากการกระทำของผู้กระทำหรือไม่ ผลที่อาจเกิดขึ้นนั้นจะต้องไม่ห่างไกล จนตามความคิดเห็นของคนธรรมดา ไม่สามารถจะคาดหมายได้ โดยทฤษฎีเงื่อนไขและทฤษฎีเหตุเหมาะสมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ทฤษฎีเงื่อนไข ที่ถือว่าถ้าไม่มีการกระทำของจำเลยความเสียหายย่อมไม่เกิด ถือว่าผลที่เกิดขึ้นเกิดจากการกระทำของจำเลยข้อดีคือตรงตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ แต่มีข้อเสียที่จำเลยต้องรับผิดชอบโดยไม่มีขอบเขตตลอดถึงความเสียหายที่ไม่มีใครคาดหมายก็ต้องรับผิดชอบ ส่วนทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมถือว่าความเสียหายที่จำเลยจะต้องรับผิดชอบต้องเป็นผลที่ตามปกติย่อมเกิดจากการกระทำของจำเลย ทฤษฎีนี้มีข้อดีที่เหมาะสมกับความผิดของจำเลยที่จำเลยกระทำผิด หรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งวินิจฉัยตามพฤติการณ์ที่บุคคลเช่นนั้นควรจะทราบ แต่มีข้อเสียตรงที่จำกัดผลของความรับผิดชอบแคบเกินไป คือให้รับผิดชอบเท่าที่คาดเห็น ซึ่งขัดกับความเป็นจริง ความเสียหายนั้นเป็นผลโดยตรงของจำเลยแท้ๆ แต่จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ ทำให้بابและเคราะห์ ตกแก่ผู้เสียหายทั้งที่มีได้ทำผิดอะไรด้วยเลย

อย่างไรก็ตามทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล การกระทำอันเป็นละเมิดนั้น แม้ว่าจะได้กระทำลงจนครบองค์ประกอบในการกระทำละเมิดแล้วก็ตาม แต่ถ้าใจทักไม่อาจพิสูจน์ได้

ว่าผลเสียหายที่โจทก์ได้รับเป็นผลจากการกระทำของจำเลยแล้ว ก็ยอมเอาผิดแก่จำเลยไม่ได้ และแม้ว่าบทบัญญัติมาตรา 420 จะมีได้บัญญัติถึงขอบเขตความรับผิดของจำเลยในคดีละเมิดไว้อย่างชัดเจนเพียงแต่ตัวบทใช้คำว่า “จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” แต่การจะให้จำเลยต้องรับผิดในผลแห่งการกระทำของเขาจำเป็นต้องมีหลักในการพิสูจน์ ถึงความสัมพันธ์ ระหว่างเหตุกับผลของการกระทำ

สำหรับ ทฤษฎีที่นำมาใช้ในกฎหมายไทย เป็นทฤษฎีเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข ที่ให้ประโยชน์แก่ผู้เสียหายมากกว่าทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันก็อาจทำให้จำเลยต้องรับผิดมากเกินไป ดังนั้นจึงมีการนำหลักจากสองทฤษฎีนี้มาใช้ร่วมกัน โดยนำทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไขมาใช้ในตอนต้น แล้วนำทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมมาใช้ในตอนปลาย กล่าวคือจะดูผลที่เกิดขึ้นเป็นเหตุว่าผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมานั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุแรกเหตุเดียว หรือมีเหตุอื่นมาสอดแทรกเข้าไปด้วย ถ้าปรากฏว่าได้มีเหตุอื่นมาสอดแทรกจนกระทั่งเหตุแรกหมดความสำคัญลงเช่นนี้ถือว่าผลที่เกิดขึ้นต่อไปนั้นผู้ก่อเหตุแรกไม่ต้องรับผิด (วาริ นาสกุลและจรัญ ภักดีธนากุล, 2567)

2. ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS Agreement) หลักเกณฑ์ระหว่างประเทศว่าด้วยการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้านี้มีมานานแล้วโดยปรากฏอยู่ในมาตรา 6 ถึง 10 ในอนุสัญญากรุงปารีส ซึ่งความตกลงด้านการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา หรือ “TRIPS Agreement : Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ก็ได้กำหนดกฎเกณฑ์และมาตรฐานการคุ้มครองขั้นต่ำของทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่างๆ ไว้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2565) และยังมีการเพิ่มเติมหลักการบางอย่าง เพื่อเสริมหลักการในอนุสัญญากรุงปารีสเพื่อให้มีความชัดเจนขึ้น เช่น ความตกลง TRIPS ได้ให้คำนิยามเครื่องหมายการค้าไว้เพื่อสร้างความชัดเจนในการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า ซึ่งอนุสัญญากรุงปารีสมิได้กำหนดไว้แต่อย่างใด ทั้งนี้ความตกลงได้นิยาม “เครื่องหมายการค้า” ว่าเป็น สัญลักษณ์ใด ๆ หรือการรวมกันของสัญลักษณ์ที่มีลักษณะที่สามารถจำแนกสินค้าหรือบริการของกิจการหนึ่งออกจากสินค้าหรือบริการของกิจการอื่นถือว่าเป็นเครื่องหมายการค้า ซึ่ง “สัญลักษณ์” นั้นรวมถึง คำ ชื่อบุคคล ตัวอักษร ตัวเลข ส่วนประกอบของภาพ การรวมกันของสี และการรวมกันของสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น และความตกลง TRIPS ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายทางการค้าด้วย เพื่อสร้างมาตรฐานขั้นต่ำในกระบวนการและดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐในการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เช่น ประเภทของเครื่องหมายการค้าที่สามารถขอรับจดทะเบียนได้ เงื่อนไขการขอรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า การไม่รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า และการประกาศจดทะเบียน การคัดค้านและการยกเลิกการจดทะเบียน เป็นต้น นอกจากนี้ ความตกลง TRIPS ได้กำหนดสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนว่ามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะป้องกันมิให้บุคคลที่สามซึ่งมิได้รับอนุญาต

ใช้เครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกันในการค้ากับสินค้าหรือบริการประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกันที่ได้จดทะเบียนไว้ หากการใช้นั้นอาจก่อให้เกิดความสับสนขึ้นได้ (Likelihood of Confusion) และความตกลง TRIPS ยังได้กำหนดต่อไปอีกว่าในกรณีที่มีการใช้เครื่องหมายการค้าที่เหมือนกันกับสินค้าหรือบริการที่เหมือนกัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอาจก่อให้เกิดความสับสนขึ้นได้ อีกทั้งความตกลง TRIPS ยังได้รับรองการให้ความคุ้มครองครอบคลุมถึงเครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรองและเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียง (Well-known Marks) ด้วย แต่ก็อนุญาตให้ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดข้อยกเว้นสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าไว้ได้ แต่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์อันชอบธรรมของเจ้าของเครื่องหมายการค้าและของบุคคลที่สามด้วย (เฉลิมชัย กักเกียรติกุล, 2566)

สรุปแล้ว ความตกลง TRIPS กำหนดประเภทของเครื่องหมายที่สามารถได้รับการคุ้มครองเป็น trademarks และสิทธิขั้นพื้นฐานของการได้รับความคุ้มครอง สำหรับทั้งสินค้าและบริการ นอกจากนี้เครื่องหมายที่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย (well-known) ในประเภทใดก็จะได้ได้รับความคุ้มครองเพิ่มเติมด้วย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2566)

3. การกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าและการลงโทษผู้กระทำความผิด สรุปได้ดังนี้ เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้ว เจ้าของเครื่องหมายการค้ามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าที่จดทะเบียนไว้ (สนธิสัญญาเจนีวาเพื่อสงคราม, 2566) หรือสิทธิเด็ดขาดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2534 มาตรา 44 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 27 และมาตรา 68 เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้” โดยสิทธิในเครื่องหมายการค้า จะมีลักษณะเฉพาะที่เด่นชัดแตกต่างไปจากสิทธิในทรัพย์สินหรือในทรัพย์สินที่มีรูปร่างอื่นๆ คือกฎหมายให้เจ้าของเครื่องหมายการค้ามี “สิทธิแต่เพียงผู้เดียว” ในการกระทำการต่างๆ ที่เป็นการแสวงหาประโยชน์จากเครื่องหมายการค้าของตน เหตุผลอันเป็นที่มาของสิทธิประเภทนี้ เนื่องจากเครื่องหมายการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งซึ่งมีวัตถุแห่งทรัพย์สินเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Assets) อันต่างไปจากทรัพย์สินที่มีรูปร่างโดยทั่วไป ทั้งยังเป็นสิ่งที่ควบคู่กับตัวเครื่องหมายการค้า (Associate with Trademark) และไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นกฎหมายจึงต้องคุ้มครองและปกป้องสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าอย่างเด็ดขาดโดยครอบคลุมการใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง

สิทธิเด็ดขาดหรือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวนี้ หมายถึง เจ้าของเครื่องหมายการค้ามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้หรือแสวงหาประโยชน์จากเครื่องหมายการค้าของตนด้วยตนเองหรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิในเชิงนิเสถ (Licensing) หรือหากกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือ สิทธิในเครื่องหมายการค้าเป็นสิทธิ นิเสถ

(negative right) ที่บุคคลอื่นไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ หากไม่ได้รับอนุญาตหรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า (ยรรยง พวงราช, 2563)

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคดีละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาประเภทเครื่องหมายการค้า นั้นมีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยสถิติการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญารายเดือนปีพ.ศ. 2567 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบว่า เดือนกุมภาพันธ์มีผู้กระทำผิดพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ถึง 39 คดี (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2567) แม้ว่าจะมีบทบัญญัติในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการทำละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ให้อำนาจศาลนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 มาใช้ในกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยมาตราดังกล่าวบัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะใช้กันสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด” และมาตรา 438 วรรคสอง บัญญัติว่า “อนึ่งค่าสินไหมทดแทนได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย” มาบังคับใช้ในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับการกระทำละเมิดต่อเครื่องหมายการค้า นั้นปรากฏว่าบทบัญญัติในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ไม่สามารถหยุดยั้งการกระทำละเมิดของผู้กระทำผิดได้ ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติดังกล่าวมี หลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ที่เป็นสาระสำคัญ ที่มีลักษณะเป็นการให้อำนาจศาล ในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยกำหนดให้ตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรง แห่งการละเมิดหรือความร้ายแรงของความเสียหาย โดยมีได้มีบทบัญญัติที่จะให้อำนาจศาลในการที่จะกำหนดค่าสินไหมทดแทนในลักษณะที่เป็นการลงโทษผู้กระทำละเมิด เพื่อให้ผู้กระทำละเมิดเกิดความเข็ดหลาบและเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างต่อผู้ที่ จะกระทำละเมิดต่อไปได้ ซึ่งคดีส่วนใหญ่ ศาลจะวินิจฉัยไปในทางที่ให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่ผู้เสียหายนำสืบถึงความเสียหายได้เท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงบางครั้งผู้เสียหาย เสียหายมากกว่าที่ศาลกำหนดให้จำเลยชดเชย โดยในกรณีนี้เทียบได้กับคดีของการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งศาลใช้หลักการเดียวกันในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า ดังนี้ คำพิพากษาฎีกาที่ 9523/2544 “โจทก์ พ้องเรียกค่าสินไหมจากการที่จำเลยบริษัทแคปปิตอลจำกัดว่ากระทำละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยโจทก์ได้ฟ้องเรียกร้องให้จำเลยคืนระบบสินค้าทั้งหมด อาทิเช่น ระบบตัวสัญญาใช้เงิน ระบบบัญชี ระบบหลักทรัพย์ ระบบสินทรัพย์ ระบบเงินกู้ ระบบขายลดเช็ค และระบบตัวเงิน ฯลฯ ซึ่งเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์ หากคืนไม่ได้ ให้จำเลยใช้ราคาให้โจทก์เป็นเงิน 2,000,000 บาท และให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายเป็นเงิน 200,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จและขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 69 และมาตรา 74” ปรากฏว่า คดีนี้ศาลฎีกาพิพากษาให้จำเลยคืน

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทั้งหมดให้แก่โจทก์ ยื่นตามคำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง แต่พิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ในเรื่องที่ให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์ จาก 200,000 บาท เป็น 20,000 บาท โดยมีเหตุผลของ คำพิพากษาดอนหนึ่งกล่าวว่า “จำเลยต้องคืนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พินาทให้โจทก์ ภายในวันที่ 8 ธันวาคม 2542 เมื่อถึงกำหนดจำเลยไม่ยอมคืนให้แก่โจทก์ ก็ต้องถือว่าจำเลยได้กระทำการละเมิดต่อโจทก์เริ่มตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่ โจทก์มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย จากจำเลย เป็นต้นไป มิใช่จำเลยต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่โจทก์ลาออกจากการเป็นลูกจ้างบริษัทจำเลยตามที่โจทก์ฟ้องตั้งที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางวินิจฉัย เมื่อตามคำฟ้องโจทก์ เรียกค่าเสียหายถึงวันฟ้อง ดังนั้น โจทก์จึงมีสิทธิได้รับค่าเสียหายตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่จำเลยละเมิดต่อโจทก์ ถึงวันฟ้องคือวันที่ 31 มกราคม 2543 เป็นเวลา 1 เดือน 23 วัน เท่านั้น จึงเห็นสมควรกำหนดค่าเสียหายให้แก่โจทก์เป็นเงิน 20,000 บาท” (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, 2566)

ซึ่งจากตัวอย่างคำพิพากษาที่ยกมาให้เห็นนั้นจะเห็นได้ว่าศาลฎีกาได้นำเอาเรื่องของระยะเวลาที่จำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์ มาเป็นเกณฑ์ โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเสียหายที่โจทก์ได้รับอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเหตุให้โจทก์ไม่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เป็นความเสียหายที่แท้จริงที่โจทก์ได้รับจากการกระทำละเมิดของจำเลย

และจากการที่โจทก์ไม่สามารถนำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงค่าเสียหายที่จริงได้นั้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากเรื่องบางเรื่องเป็นเรื่องที่เป็นข้อมูลที่เป็นความลับ ที่ผู้เสียหายหรือโจทก์ไม่สามารถนำสืบในศาลอันเป็นการเปิดเผยจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหาย ไม่สามารถนำสืบถึงความเสียหายในส่วนนี้ที่เป็นความเสียหายที่แท้จริงให้ศาลเห็นได้ และเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องไปในที่สุด หรือศาลอาจพิพากษาให้จำเลย หรือผู้ทาละเมิดชดเชยค่าเสียหายให้ผู้เสียหายบางส่วนเท่านั้น ตามตัวอย่างของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ยกมาดังกล่าว และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถพิสูจน์ค่าเสียหายที่แท้จริงได้ก็คือ เนื่องจากความเสียหายของทรัพย์สินทางปัญญานั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวพันกับการสร้างสรรค์ที่เกิดจากความคิด และชื่อเสียงทางการค้าหรือค่านิยมที่ไม่อาจจับต้องหรือวัดกันได้ง่าย อีกทั้งทรัพย์สินทางปัญญานั้นเป็นงานที่ต้องสร้างสรรค์โดยใช้สติปัญญาความรู้และความอดทน รวมทั้งค่าใช้จ่ายค่าเสียเวลาในการคิดค้นเพื่อให้ได้มา และเกิดประโยชน์เหนือคู่แข่งในทางเศรษฐกิจการค้าทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านี้จึงมีคุณค่า และราคาที่สูงมากจนไม่อาจประเมินค่าได้ ฉะนั้นถ้ามีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงยากที่ผู้เสียหายจะพิสูจน์ความเสียหายที่ถูกต้องแท้จริงให้ศาลเห็นได้

และจากการที่ศาลไม่สามารถกำหนดค่าเสียหายที่แท้จริงให้แก่ผู้เสียหายได้ เพียงแต่กำหนดค่าสินไหมทดแทนเท่าที่ผู้เสียหายพิสูจน์หรือนำสืบได้เท่านั้นทั้งที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจากกรณี

ดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฉกฉวยโอกาส โดยการลอกเลียนงานสร้างสรรค์ สิ่งประดิษฐ์ หรือเครื่องหมายการค้า ตลอดจนสิ่งสร้างสรรค์ประเภทอื่น ๆ เพื่อหาประโยชน์ทางการค้าโดยมิได้รับอนุญาต โดยมีความคิดว่าถึงแม้ว่าจะถูกดำเนินคดีละเมิดและต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ก็ยังมีรายได้ที่เหลือ ที่คุ้มค่า จนสามารถร่ำรวยได้ และไม่เกิดการเข็ดหลาบ ไม่เกรงกลัวกับโทษที่ตนได้รับจากการทำละเมิดรู้สึกว่าการคุ้มค่าต่อการเสี่ยงในการกระทำผิด เพราะถึงจะถูกจับได้ก็ได้รับโทษให้ชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินไม่มากนักเพราะผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับการกระทำละเมิดนั้นมีจำนวนมากกว่าจำนวนเงินที่ศาลพิพากษาให้จำเลยหรือผู้กระทำละเมิดชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย และเป็นเหตุผลที่ทำให้จำเลยหรือผู้กระทำละเมิดกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด และไม่เข็ดหลาบที่จะกระทำความผิดในครั้งต่อไปอีก

อีกทั้งมาตรการทางอาญาที่ใช้ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำละเมิดสิทธิกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นก็มิได้มีการบัญญัติไว้มีเพียงบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 76 เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ที่บัญญัติให้มีลักษณะเป็นการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือโจทก์ โดยให้ศาล มีคำสั่งให้จ่ายค่าปรับที่จำเลยได้ชำระตามคำพิพากษา ให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวน กึ่งหนึ่ง แต่บทบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติ เครื่องหมายการค้า ไม่ได้มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวไว้แต่ประการใดโดย มีแต่บทกำหนดโทษ จำคุก หรือปรับเท่านั้น ซึ่งทำให้เห็นได้ว่า ถึงแม้ผู้กระทำละเมิด หรือจำเลยจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแต่โจทก์ก็ไม่ได้รับการชดเชยความเสียหายในทางแพ่งเท่าที่ควรแต่ประการใด อีกทั้งยังเพิ่มภาระให้โจทก์ ที่จะต้องไปร้องทุกข์ และไปเป็นพยานในศาลอีกด้วย

อนึ่ง ในการดำเนินคดีอาญากับผู้ละเมิด ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นั้น ถึงแม้ว่าจะมีคำสั่งศาลปรับผู้กระทำละเมิด และมีคำสั่งให้จ่ายค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษาให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงกึ่งหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ตามแนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานตำรวจและตามแนวทางคำพิพากษาของศาลในคดีอาญาล้วนใหญ่นั้น จะเห็นว่าจับและลงโทษได้เฉพาะผู้กระทำผิดรายย่อยคือผู้จำหน่ายหรือผู้ละเมิดชั้นรองเท่านั้น ไม่สามารถจับกุมหรือดำเนินคดีกับผู้ผลิตรายใหญ่ หรือผู้ทำละเมิดขั้นต้นได้ ตัวอย่างกรณีนี้เทียบได้กับคดีละเมิดลิขสิทธิ์ตามคำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาที่ ทป. อ.2707/2546 จำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ชั้นรอง ศาลพิพากษาการลงโทษจำเลยมีกำหนด 1 ปี และปรับจำเลยเป็นจำนวน 80,000 บาทซึ่งจากคำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางดังกล่าวจะเห็นได้ว่าศาลจะลงโทษปรับจำเลยเป็นจำนวนเงินเพียง 80,000 บาทเท่านั้น ซึ่งส่วนแบ่งจำนวนกึ่งหนึ่งที่โจทก์จะได้รับคือ 40,000 บาท ซึ่ง เป็นจำนวนเงินเพียงเล็กน้อยไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่ผู้เสียหายหรือโจทก์ได้รับอย่างแท้จริงได้

และจากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวจึงสามารถสรุปปัญหาในเรื่องนี้ได้ว่า จากการที่กฎหมายในเรื่องของการใช้มาตรการทางอาญาและการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าที่ศาลนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้นั้นโดยมีแนวความคิดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ละเมิดชดเชยค่าเสียหายที่แท้จริงเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนการทำละเมิดนั้น ไม่อาจนำมาทดแทนความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดในความเป็นจริงอย่างยุติธรรมได้ เพราะผู้เสียหายไม่ได้รับค่าชดเชยความเสียหายตามความเป็นจริงที่ได้รับ และการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าเสียหายนั้นมิได้ทำให้ผู้กระทำละเมิดเซ็ดหลาบ อีกทั้งไม่เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่คิดจะกระทำผิดรายต่อไปแต่อย่างใด

3. ดังนั้นการปรับปรุงหลักกฎหมายในเรื่อง ของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าโดยการนำหลักการ กำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ชดเชยให้แก่ ผู้เสียหายโดยนำหลักกฎหมายดังกล่าว จาก พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 หลักกฎหมายความลับทางการค้า กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศญี่ปุ่น และกฎหมายว่าด้วยความตกลง ทริปส์ (TRIPS) ที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้านั้น มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าดังกล่าวก็น่าจะสามารถเยียวยาความเสียหายของผู้เสียหายที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าหลักกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีละเมิดความลับทางการค้าตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 และหลักกฎหมายที่ใช้ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ หรือประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบซีวิลลอว์ ได้มีหลักเกณฑ์ ที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในกรณีละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า และสิทธิในเครื่องหมายการค้า ไว้อย่างชัดเจนและแน่นอน เช่นตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ในคดีที่มีการฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้านั้น มีบทบัญญัติไว้ชัดเจนและแน่นอนทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายความลับของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศญี่ปุ่น ในการที่จะให้อำนาจศาลการที่กำหนดค่าสินไหมทดแทน ถึง 4 วิธีคือ

1. โดยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง
2. โดยการให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ละเมิด สิทธิในความลับทางการค้า คืนผลประโยชน์ที่ได้จากหรือเนื่องจากการละเมิดให้แก่ผู้เสียหาย

3. กำหนดค่าสินไหมทดแทนในจำนวนที่ศาลเห็นสมควรในกรณีที่ศาลไม่อาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงได้

แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 ที่ศาลนำมาใช้กับกรณีที่มีการละเมิดสิทธิเครื่องหมายการค้า นั้น ยังไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการที่จะมีคำสั่งให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายเชิงลงโทษให้แก่ผู้เสียหายแต่ประการใดโดยหลักการหลักที่ใช้สำหรับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายสำหรับกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าวนั้นยังเป็นไปในลักษณะที่ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของความเสียหาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 เท่านั้น คือ ให้อำนาจศาลกำหนดค่าเสียหายสำหรับกรณีที่เจ้าของสิทธิต้องสูญเสียประโยชน์และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นสำหรับบังคับตามสิทธินั้น

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่กฎหมายให้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการกระทำละเมิด แต่ตามคำพิพากษาศาลฎีกา และคำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ พบว่าเจ้าของสิทธิยังไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างแท้จริง ซึ่งนอกจากจะเกิดจากหลักกฎหมายที่ยังไม่สมบูรณ์พอแล้วยังเกิดจากการดำเนินคดีของเจ้าของสิทธิ ที่มีผลต่อการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายของศาลด้วย และทำให้เห็นว่าหลักกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่แท้จริง และไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงแก่เจ้าของสิทธิได้อย่างแท้จริงดังกล่าวได้

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 ที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือกำหนดค่าเสียหายในกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า นั้น ยังไม่มีความเหมาะสม หรือยังมีความบกพร่องอยู่หลายประการ ซึ่งสมควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักกฎหมาย บางประการ โดยการนำหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 และหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเป็นการแก้ ปัญหาที่เกิดจากหลักกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือที่ใช้ในการกำหนดค่าเสียหายเอง และปัญหาที่เกิดจากการดำเนินคดีของเจ้าของสิทธิหรือผู้เสียหายทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างแท้จริงมากขึ้นกว่าบทบัญญัติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ โดยผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ควรมีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายจากที่มีอยู่เดิม โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเพื่อความเหมาะสมสำหรับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันโดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 เพื่อว่าต่อไปศาลจะได้ไม่ต้องนำมาตรา 438 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งโดยปรกติแล้วจะใช้สำหรับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนกรณีที่มีการละเมิดสิทธิโดยทั่ว ๆ ไปมากกว่าการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา มาใช้กับกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอีก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เสนอแนะให้มีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการเพิ่มบทลงโทษผู้กระทำความผิดแก่ผู้ที่กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยเจตนา มากกว่าผู้ที่กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยไม่เจตนา โดยคำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำความผิด เพราะคดีละเมิดที่เกิดขึ้นบางครั้งผู้กระทำความผิดก็ไม่ทราบว่าเครื่องหมายของตนเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น ดังนั้นโทษที่ได้รับก็ควรแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2565). *ทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement : FTA) ยุคใหม่*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.dtn.go.th/th/content /category /detail/id/42/cid/1517/iid/10975>.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2566). *สาระสำคัญของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.dtn.go.th>.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา.(2566). *ทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับผู้ประกอบการเครื่องหมายการค้า*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566, จาก https://www.ipthailand.go.th/images/Promote/3_book_TM.pdf.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2567). *สถิติการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญารายเดือนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมศุลกากร ปี พ.ศ. 2567*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2567, จาก https://www.ipthailand.go.th/th/protect-005/item/staticpp_dipmonth -february67 -tha.html?category_id=2168.
- เฉลิมชัย กักเกียรติกุล.(2566). *ความเป็นมาของความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา (TRIPS Agreement)*. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2566, จาก http://chalemchai-nbtc.blogspot.com/2013/06/ 1_7395.html.

เนติบัณฑิตยสภา. (2565). *Week 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566, จาก

https://thethaibar.or.th/thaibarweb/files/Data_web/downloads_doc/term1/watchara/w4.pdf.

วารีย์ นาสกุล และจรัญ ภัคดีธนากุล.(2567). *คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลามิควรได้*.กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน

ยรรยง พวงราช.(2563). *ทรัพย์สินทางปัญญากับการพัฒนาธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน

2566,จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Creator/personDc/82274.

สนธิกาญจน์ เพื่อนสงคราม. (2566). *บทความวิทยุเรื่อง พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.*

2434 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559.

สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566, จาก

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1816.

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ. (2566). *คำอธิบายคำพิพากษาฎีกาที่ 9523/2544*. สืบค้นเมื่อ 17

ตุลาคม 2566, จาก <https://deka.in.th/view-44073.html>.